

Hoe zorg ik voor adaptief bestuur?

Kennis en Netwerkdag Klimaatbestendige Gemeente
14 april 2011, Arnhem

Judith Klostermann, Pieter Jong, Robbert Biesbroek

www.klimaatvoorruijnte.nl

Programma

11.00	1. Introductie Adaptatiewiel (Judith Klostermann)
11.10	2. Casus grondwater Zaanstad (Pieter Jong)
11.20	3. Oefening: groene daken subsidie
11.30	4. Resultaten en discussie
12.00	5. Afsluiting

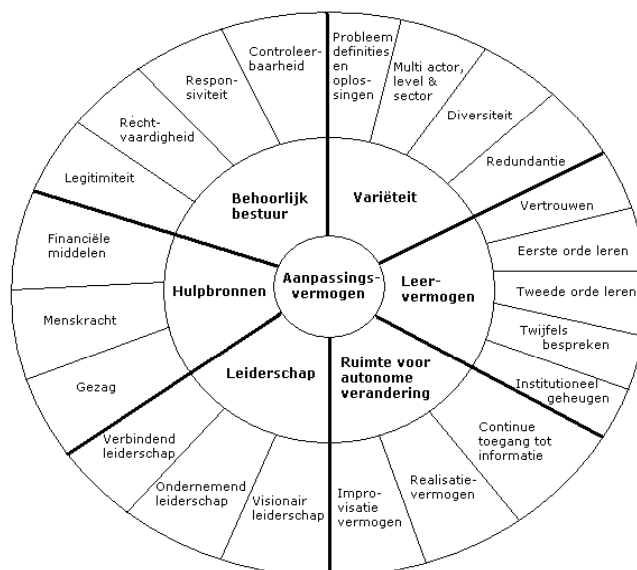
1. Introductie adaptatiewiel

- Adaptatie aan klimaatverandering: een slagvaardig en innovatief bestuur nodig
- Besturen is complex, je moet veel dingen tegelijk goed doen
- Het adaptatiewiel maakt zichtbaar waar sterktes en zwaktes zitten
- Hoe kan een vastgelopen veranderingsproces weer gaan draaien?

Adaptatiewiel

IC12 team

Zes dimensies en 22 criteria

Dimensie	Criterium	Dimensie	Criterium
Variëteit	Variëteit aan probleemdefinities en oplossingsrichtingen	Leiderschap	Visionair leiderschap: korte en lange termijn verbinden
	Multi-actor, multi-level en multi-sector benadering		Ondernemend leiderschap: mensen aanzetten tot handelen
	Ruimte voor diversiteit		Verbindend leiderschap: vormen van allianties
	Redundantie		
Leervermogen	Vertrouwen	Hulpbronnen	Gezag (= erkende macht)
	Tweede orde leren: herinterpreteren van routines		Menskracht
	Twijfels bespreken		Financiële middelen
	Eerste orde leren: verbeteren van routines	Behoorlijk bestuur	Legitimiteit
Institutioneel geheugen	Rechtvaardigheid		
Ruimte voor autonome verandering	Continue toegang tot informatie		Responsiviteit
	Realisatievermogen		Controleerbaarheid
	Improvisatievermogen		

Scores in kleuren en cijfers

Capaciteit voor adaptatie	In potentie aanwezig, onvolledig benut voor adaptatie	Neutraal	Spanning tussen instituties en adaptatie-behoefte	Instituties belemmeren adaptatie
2	1	0	-1	-2

2. Casus Zaanstad

- Individuele verantwoordelijkheid voor grondwater beheer in Zaanstad
- Omdat overheid steeds meer benadrukt individuen nodig te hebben
- Vraag: hoe zien mensen de verdeling van de verantwoordelijkheid tussen burgers en overheid?
- Ook gedaan Wijde Wormer en Delft

Gem. grondwaterzorgplicht

Artikel 3.6 lid 1 Waterwet

De gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders dragen zorg voor het in het **openbaar gemeentelijke gebied** treffen van maatregelen teneinde **structureel** nadelige gevolgen van de **grondwaterstand** voor de aan de grond gegeven **bestemming** zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, voor zover het treffen van die maatregelen doelmatig is en niet tot de zorg van het waterschap of de provincie behoort.

Gem. hemelwaterzorgplicht

Artikel 3.5 lid 1 Waterwet

De gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders dragen zorg voor een doelmatige inzameling van het afvloeiend **hemelwater**, voor zover van **degene die zich daarvan ontdoet**, voornemens is zich te ontdoen of zich moet ontdoen, **redelijkerwijs** niet kan worden geveegd het afvloeiend hemelwater op of in de bodem of in het oppervlaktewater te brengen.

Methode

- Interviews met verschillende partijen, variërend van overheid tot private partijen en individuen
- Lokale beleidsdocumenten
- Invullen adaptatiewiel
- Discussie met onderzoekers en gemeenten

Bevindingen

- Burgers hebben weinig manieren voor afwateren van perceel
- Veel informatie vanuit gemeente over rechten en plichten: bevordert leren, ondernemen en legitimiteit
- Overlap in verantwoordelijkheden belemmert vertrouwen (wateroverlast op straat schuld van gemeente?)
- Informatie grondwaterstand ontbreekt
- Gemeente onbetwist leider op dit issue

Resultaat Zaanstad

3. Oefening Adaptatiewiel

- Formulieren uitdelen; iedereen krijgt een taartpunt van het Adaptatiewiel
- Film laten zien Subsidie voor Groene Daken (4 min):

<http://www.youtube.com/watch?v=B4xlb1eRyck&feature=related>

- Onthoud wat men zegt over de adaptiviteit van regels
- Denk daarbij aan jouw dimensie van het adaptatiewiel
- Vul je formulier in, bespreek eventueel met je burens
- Inleveren, uitslag aan het eind van de bijeenkomst

Resultaat oefening

Varieteit	Leiderschap
Leervermogen	Hulpbronnen
Ruimte voor autonome verandering	Behoorlijk bestuur